

Indonesië 2008, deel 13

Djun, onze chauffeur heeft duidelijk haast. ‘langzaam 2’ is zijn credo, maar nu geeft hij gas waar mogelijk. We hebben de afstanden van te voren beter moeten inschatten, want van Sarangan naar Soerabaya is het 200 km. Beter is geweest dat we een hotel op ongeveer 100 km hebben gereserveerd. Maar van fouten leren we.

Natuurlijk hebben we onderweg gestopt voor de sanitaire- en lunchpauze. Om eerlijk te zijn ben ik afgedraaid en ik denk ook dat Peter dat is.

De reis gaat om de bergen heen van Madiun, Nganjuk, Kertosono, Jombang. We passeren weer kleine plaatsen en kopen daar wat lekkernijen. De doos met koekjes die wij gekregen hebben van Sarangan wordt bijna in z'n geheel weggegooid. De inhoud is gedeeltelijk al bedorven.

We worden afgezet in een groot restaurant in Madiun waar ik met een van de kelners van het restaurant me heb vermaakt met het voeren van de prachtige Koi vissen. Peter heeft ook weinig puf om foto's te maken en het resultaat zijn

enkele sawa's. Ik durf tussentijds niet te vragen hoeveel kilometer we nog voor de boeg hebben. Djun leert me intussen het Javaans. Ik weet niet of ik het goed schrijf, maar het tellen gaat zo: hono coro ko, podu, jowo.....

Ik ontdek tussen de folders die ik gekregen heb van het aardige vrouwtje van de promotietoer uit Tuban een kookboek. Nooit weg, want ik houd van koken.

In Mojokerto maken we een langere stop. En ik maar denken 'we zijn er zo'

Eindelijk zien we op een verkeersbord Soerabaja aangegeven. Ik veer op. Toch duurt het een tijd voordat wij in hotel Majapahit zijn, het voormalig Oranje Hotel. Volgens Peter, een poosje later op de kamer, ben ik als een diva het hotel binnengegaan, heb mij bevallig laten zakken op een van de stoelen tegenover de balie en een sigaret opgestoken. Haastig wordt een asbak op het tafeltje gezet. Even later krijg ik een welkomstdrankje.

'Een kamer op de begane grond graag' zeg ik nog. We krijgen een kamer op de 1^e verdieping die uitkijkt op een binnenpatio. Een kletterende waterval spuit uit een fontein. Alles is nog in de oude staat zoals het eens is geweest, maar wel gerenoveerd.

Het voorste gedeelte van het hotel is nieuw en aangebouwd voor het restaurant

en andere zalen ten koste van de enorme parkeerplaats. Hoe jammer toch. Djun kan parkeren in de garage onder het hotel en moet met de auto in z'n achteruit de parkeerplaats op, zo weinig ruimte is er overgebleven. Met onze begeleiders spreek ik af dat ik eerst mijn siësta wil doen, alvorens erop uit te trekken.

Ik bel naar de balie dat ik graag koffie tubruk wil. Waarschijnlijk raken ze daar van slag, want ik word teruggebeld of ze het goed begrepen hebben dat ik losse koffie wil. Dat bevestig ik. Ik ben zo bossèn van koffie uit een zakje. Keurig wordt die bezorgd en met de waterkoker uit de kamer geniet ik eindelijk weer van mijn tubruk zoals thuis.

Wanneer ik eindelijk wakker ben hoost het van de regen. Treurig bekijk ik de enorme stralen die nauwelijks kunnen worden afgevoerd via de regenpijp. Drie man sterk zijn bezig de gangen te dweilen, want zelfs ons terras dreigt onder te lopen. Het wordt vandaag drie keer niets om Soerabaya te bekijken en ik bel Bertie op dat we het tripje maar uitstellen tot morgen. Hij laat zich niet zomaar afschepen. Hij heeft inmiddels een leuk restaurant voor ons ontdekt

voor het avondeten.

Tante Ria heet het restaurant, maar behalve de naam is er niets Hollands aan te bekennen. Djun parkeert zodanig dat we vlak bij de ingang kunnen uitstappen en gedienschtig worden paraplu's boven ons hoofd gehouden. Bij de ingang bestuderen we de menukaart en doen we de bestelling. Dat schijnt een

gewoonte te zijn van dat restaurant. Na veel aandringen eten 'onze' jongens mee. De saté van Peter is bedorven (!) . Ik ruik dat onmiddellijk. Kom nou zeg. Er wordt nu verse saté aangevoerd met de nodige verontschuldigingen.

Het wordt al met al toch gezellig en ik vraag naar de menukaart voor het nagerecht. We bespreken het overladen programma van morgen. Ja, ik ben op zoek naar onze voormalige huizen, mijn school en eigenlijk naar alle plekken waar ik zo'n gelukkige en beschermde jeugd heb gehad.

Bij het ontbijt in de eetzaal draait de airco op volle toeren zodat ik terugga naar mijn kamer om een sjaal om me heen te doen. Het ontbijtbuffet is meer dan overdadig en ik eet bubur sum-sum met veel gula jawa siroop en het smaakt zo lekker dat ik nogmaals opschep.

Als eerste gaan we op zoek naar ons huis in de Jl. Seruni nummer 38. In dat huis hebben we het langst gewoond. Na bijna constant op de bel te hebben gedrukt, komt er eindelijk een vrouwtje dat zegt dat het huis niet te huur is. Bertie legt uit

dat ik in het verleden hier gewoond heb. Ik voeg eraan toe dat we morgen naar Bali gaan. Het is een leugentje om bestwil. Met tegenzin mag ik eindelijk via de garage naar de achtertuin. Ik sta perplex. Hoe lang is het geleden dat ik daar geweest ben? De tijd staat even stil en blik terug op mijn kindertijd. Ik zie de pisangbomen die bijna tot een bos zijn gevormd. De ruisende bladeren die 's nachts naargeestige geluiden maken. Het gemurmel van de bedienden uit hun kamers, de lange galerij die eindigt bij de toiletten. Mijn vader die er een handje van heeft spookverhalen te

vertellen vlak voordat we gaan slapen en die ik eigenlijk niet wil horen maar toch ook niet wil missen. Eenmaal heeft hij het te bont gemaakt. Ik heb de glas-in-looddeur van het hoofdgebouw ingetrapt in een run naar het huis. Ik verwacht dat mijn vader op mij zal wachten bij het toiletteren en dan rijst hij langzaam als een spook op vanachter het buitenaanrecht. De enorme boom waar Manyarvogels hun nestjes zo kundig vlechten. De eens zo grote en diepe tuin is onherkenbaar. Geen pisangbomen, noch de grote boom. De bediendeverblijven zijn ook verdwenen, althans misschien zijn ze er nog. Ik zie alleen dat er zoveel is bijgebouwd dat alles onherkenbaar is en dat de tuin zelfs kleiner dan die ik in Nederland heb. Een paar jongelui lanterfantten bij de ingang van een optrekje. Ik heb geen zin om het overige huis te bekijken. Alleen de pomp waar de bedienden zich wassen, herken ik. De vijver waar ik zo ijverig vechtvissjes heb uitgezet, is niet meer.

Het is jammer dat de Flamboyant bomen bijna zijn uitgebloeid die de lange straat omzomen. Het weggetje tegenover het huis dat ik nooit mag betreden bestaat nog en zelfs nu nog durf ik die weg niet te bekijken.

Ik weet niet meer hoe lang we gewoond hebben in ons laatste huis aan de Jl. Cimanuk 40-42 voordat wij naar Nederland zijn gegaan. Helaas is er niemand

thuis en vanuit het hek heeft Peter nog een foto gemaakt. Ook de voortuin is veranderd. Geen mangaboom, evenals bij de burens niet. Vruchten stelen van de burens is toen een sport tijdens siëstatijd en ik herinner me nog dat de oogst tussen de spaken van de fiets vastgezet wordt. Quasi

mopperend maakt de kokkie rujak van de pentjit en natuurlijk houd ik er een flinke buikpijn aan over. Van de bedienden heb ik geen afscheid kunnen nemen. Even sta ik midden op de weg zoals zij toen wij definitief naar Nederland naar

Nederland zijn gegaan. Vanuit de auto zwaaien wij 'daag.' Navorsingen wat er van hen terecht is gekomen, hebben niets opgeleverd en blijft een pijnlijke plek in mijn hart. Vooral mijn kindermisje mis ik tot op heden.

Wij hebben geen halt gehouden bij de Theresiaschool, mijn Lagere School, en gaan

naar de Middelbare school. De ingang is onherkenbaar veranderd. Enkele eetstalletjes blokkeren als het ware de ingang en het zicht. Een man loopt gedienschtig met me mee wanneer ik hem vertel dat ik hier ooit op school heb gezeten.

Ja, wat heet herkenbaar? De leerlingen zwoegen op dat moment op een toelatingsexamen, zodat ik heel even maar een kijkje kan nemen in een klas. Er is veel bijgebouwd. De daken van sommige gebouwen zijn nog van de oude stempel, evenals sommige schoolbanken die nog steeds in gebruik zijn. Ik loop

wat verloren op het sportterrein, bekijk de douchegelegenheid die zo klein geworden is dat het verworpen is tot een washok.

In de auto ben ik stilgevallen om een en ander te verwerken. Het is voorgoed voorbij.....

Bij de sluisen van de kali Brantas stappen we uit. Heb ik hier ooit gezwommen en vechtvijzen gevangen? Langs de kade zijn verschillende eettentjes. Ik moet er niet aan denken dat ik hier een gebakken visje naar binnenwerk, want het water bij de sluis schuimt van de vuiligheid. Ook de mensen zien er smoezelig uit.

Bij het snoepen van een ijsje bij Zangrandi knap ik weer op. Oh, hoe vaak heb ik dat

gedaan, na schooltijd of met mijn ouders of met schoolvriendjes/-vriendinnetjes. Het smaakt nog ouderwets lekker.

Voorheen is het een open terras geweest. Nu bederft het hekwerk het uitzicht op de straat.

We gaan nu naar de haven. In de buurt moet een schoolvriendje gewoond hebben met wie ik al vanaf de LO in de klas heb gezeten (Pasiran). Helaas heb ik zijn adres niet bij me. Wat hebben we

een lol gehad door oorlogje te spelen met pisangstammen als boot en elkaar

met modder te bekogelen. Eigenlijk moeten we een toegangsprijs betalen om naar de kade te mogen gaan, maar met een knikje geeft hij toestemming. Ik kijk lang naar de veerboten die af en aan

varen richting Madura of ergens anders naartoe. Op Madura ben ik slechts eenmaal geweest. Wat is dat eiland bloedheet. Er wordt zout gewonnen van het zeewater en dat zout maakt het, door de schittering van de zon, extra warm. Eigenlijk wil ik de pasar bezoeken die langs de kade ligt om wat fruit in te slaan en ik ben natuurlijk nieuwsgierig wat er te koop is, maar Bertie weerhoudt me ervan. ‘Weet u hoe gevaarlijk dat is? De Madoerezen staan bekend dat ze zo een mes trekken!’ Misschien is Bertie zelf bang, maar hij is wel verantwoordelijk voor ons.

Op weg terug naar het hotel besluiten wij een kijkje te nemen bij de Djogo Dolok, een beeld dat ik nog nooit gezien heb. Het hek is op slot

en om van het mystieke beeld een foto te maken is het een hele toer door het hekwerk. Aan weerskanten parasols, een teken van eerbied. Verschillende kleinere beelden staan links en rechts geflankeerd naar het toegangshek. Ik kan nergens lectuur vinden over dat bijzondere beeld. Voor de Soerabayanen onder ons zegt toko Oen en het beroemde Chinese restaurant Kit Wan Ki wel wat. Blauran, een bekende markt, de rij Chinese goudwinkels; ik stel dat maar uit tot morgen.

Voorlopig heb ik mijn dagje gehad en ik geef te kennen aan mijn begeleiders dat wij morgen, in ieder geval tot de middag, niet op pad met ze gaan.

We lopen de Jl. Tunjungan af,

eens een drukke winkelstraat. Er zijn nog maar enkele kleine winkels over. Wel is het op de weg vreselijk druk. Er is maar één zebraapad, wat verder in de straat vanaf het hotel. Levensgevaarlijk, ondanks een stoplicht

dat vervolgens snel overgaat in een knipperlicht. Iedereen stopt maar heel even om later vol gas door te rijden. Net geen tijd genoeg om de straat over te steken. Peter fotografeert vervallen gebouwen, een vrouwtje met wat koopwaar op de stoep dat niet op of om kijkt, ook al kniel ik neer om haar koopwaar te bekijken. Ik ben op zoek naar toko Aurora, ooit het bekendste warenhuis. Omdat er zoveel

vervallen gebouwen zijn, vraag ik aan een voorbijganger of hij het soms weet. Laat hij nu nog Nederlands spreken! Hij wijst het gebouw aan en vertelt, daarbij zijn vingers gebruikend om het aantal aan te geven, van welke leraren/leraressen hij les heeft gehad. Hij kent ze allemaal nog bij naam. Een achtergebleven Indo?

We lopen de weg terug en gaan naar de Mall, Tunjungan Plaza. De winkels die ooit aan de Jl. Tunjungan zijn gevestigd, zijn nu daar te vinden. Ik houd niet zo van die groots opgezette winkels en afgezien daarvan is het daar druk. We ontdekken aan de overkant Starbucks en het oversteken van de straat kan alleen met gevaar voor eigen leven. We nemen een tosti en chocolademelk.

Wanneer we teruglopen naar het hotel zien we onze begeleiders. Bertie heeft voor mij inkopen gedaan: obat njamuk bakar en een kaart van Sumatra voor een vriendin. Gezamenlijk bespreken we waar we het avondeten zullen gebruiken. Het wordt onze laatste gezamenlijke maaltijd.

In het hotel koop ik een badjas die geschikt is voor het Nederlands klimaat. Wanneer ik die aantrek lijkt ik op een judoka. In de avondschemering laat ik een

tafeltje aanrukken en twee stoelen in de tuin en natuurlijk een duur drankje. Het is daar heerlijk toeven na al die regen en binnen in het hotel loop ik toch te blauwbekken.

Tijdens de Bersiap is op deze plek de Nederlandse vlag neergehaald, het blauw eraf gescheurd en de rood-witte vlag gehesen. In het hotel is een afbeelding hiervan te vinden. Hier heeft de revolutie in alle hevigheid gewoed. Voor velen van ons het sein van vertrek om voorgoed v.m. Ned. Indië de rug toe te keren. Mijn vader, terug van de Birma Spoorweg, heeft vanaf Jakarta overplaatsing aangevraagd naar Borneo, Pontianak. In die tijd is het daar nog rustig.

Ik houd een kleine toespraak tijdens het eten en bedank Djun en Bertie voor hun inzet. We zijn allemaal geëmotioneerd.

Morgen om 10.10 uur vliegen we met de Garuda naar Bali.

Afscheid van Java, mijn geboorte-eiland.

Wordt vervolgd,

Mila Boom-Schenkhuizen

Bali (Sanur)

